זר שאינו אוכל אינו דין שאם עבד חילל מה לבעל מום שכן עשה בו קרב כמקריב טמא יוכיח מה לטמא שכן מטמא בעל מום יוכיח [ה]וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שמוזהרין ואם עבדו חיללו אף אני אביא זר שהוא מוזהר ואם עבד חילל מנלן [א] דמוזהר אי מוינזרו חילול בגופיה כתיב ביה אלא [1]ומזר לא יקרב אליכם איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה לא תימא טמא יוכיח אלא אימא אונן יוכיח מה לאונן שכן אסור במעשר [בעל מום] יוכיח [ו]וחזר הדין לא ראי זה כראי זה [כו] הצד השוה שבהן שמוזהרין כו' ה"נ לפרוך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה מתקיף לה רב סמא בריה דרבא ומאן לימא לן דאונן אסור בבמה דלמא שרי בבמה רב משרשיא אמר [ז]אתיא ק"ו מיושב (א) מה יושב שאוכל אם עבד חילל זר שאינו אוכל אינו דין שאם עבד חילל [ח]מה ליושב שכן פסול לעדות מיושב ת"ח מה לשם יושב שכן פסול לעדות שם יושב לא פריך ואם ת"ל פריך אתיא מיושב ומחדא מהנך ויושב דכשר בבמה מנלן אמר קרא [2]לעמוד לפני ה' לשרתו לפני ה' ולא לפני במה: אונן: מנלן דכתיב [3]ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא חילל רבי אלעזר אמר מהכא [4]הן הקריבו אני הקרבתי מכלל דאי אינהו אקריב שפיר אישתרוף ורבי אלעזר מאי טעמא לא אמר מומן המקדש לא יצא אמר לך מי כתיב הא אחר שלא יצא חילל ואידך מ"ט לא אמר מהן הקריבו קסבר [ט]מפני טומאה נשרפה דבי רבי ישמעאל תנא אתיא בק"ו מבעל מום ומה

זר שאינו אוכל. בקדשי קדשים: **שכן עשה בו קרב כמקריב.** המום פוסל בקרבן כדרך שפוסל בכהן: **טמא יוכיח.** שלא עשה בו קרב כמקריב שאין בהמה מקבלת טומאה מחיים כשם שהכהן טמא מחיים וכתיב וינזרו ולא יחללו אלמא טמא שעבד חילל: **שמוזהרין.** שלא לעבוד טמא מוינזרו בעל מום [ד] מולא יגש: **היכא מוזהר. זר: אי נימא מוינזרו.** דרשת [ג] ליה להאי קרא בני ישראל להזהיר זרים כדאמר לעיל: **חילול בגופיה כתיב.** וק"ו למה לך: ה"ג **מה להצד כו' שכן לא הותרו בבמה.** בבמת יחיד (בבמה) בשעת היתר הבמות דתנן בפ' בתרא (לקמן קיג.) הזמן והנותר והטמא שוין בזו ובזו ובברייתא תניא (ב) עלה דברים ששוותה במה קטנה לבמה גדולה דם מתיר ומפגל ומומין תאמר בזר שכשר בבמה כדתנן התם אלו דברים שבין במה גדולה לבמה קטנה וקתני התם כיהון ובגדי שרת * וקראי [ו] נמי מוכחי בגדעון ומנוח ושמואל שהקריבו בבמה [ה]: **אונן.** ילפינן לקמן מקראי אם עבד חילל: **שכן אסור במעשר.** דכתיב לא אכלתי באוני (דברים כו): אונן מוזהר שלא יעבוד דכתיב בכהן גדול ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא חילל: **דלמא שרי בבמה.** דגבי אונן כתיב ומן המקדש: **יושב אם עבד חילל.** לקמן ילפינן לה בפירקין (דף כג:): **שכן פסול לעדות.** דאמרי' במס' שבועות (דף ל.) ועמדו שני האנשים בעדים הכתוב מדבר: ומשני **מיושב תלמיד חכם.** הכא [ו] מייתי לה דכשר לעדות כדאמרי' התם (שם) שבית דין חולקים לו כבוד ומושיבים אותו: **[שם יושב].** מלינו [ז] שם [ח] יושב בעלמא שפסול לעדות משום שם יושב תאמר בשם זר שאינו נפסל לעדות משום שם זרות: **שם יושב לא פריך.** הואיל והאי יושב ת"ח דמייתי מיניה לק"ו כשר לעדות: **ומחד מהנך.** אונן או טמא או בעל מום: **ויושב דכשר בבמה מנא לן.** דלא נפרך שכן לא הותרו בבמה דהא מדשבקיה רב משרשיא לקל וחומר דלעיל דאונן וטמא ובעל מום ונקט יושב משום הני [ט] פירכי שבקיה דלא משכחת היתר בבמה בהדיא לחד מינייהו הכא מגליה: **לעמוד לפני ה'.** במקדש הוא דבעי' עמידה: **אונן מגלן.** דפסול כדקתני מתני': **ומן המקדש וגו'.** לעיל מיניה כתיב לאביו ולאמו לא יטמא ובכהן גדול משתעי וסמיך ליה ומן המקדש וגו' כלומר אף ביום שמתו אביו ואמו אין צריך לצאת מן המקדש אלא עומד ומקריב ולא יחלל שאין הקדשים מתחללין בכך הא הדיוט שלא יצא ועבד חילל: **הן הקריבו.** הן היום הקריבו וגו'. מתשובתו של אהרן אתה לומד מה אמר לו משה מדוע לא אכלתם כו' שמא בניך הקריבוה באנינות [י]שהיו אוננים על נדב ואביהוא ופסלתיה [י] ולכך נשרפה אמר לו אהרן וכי הן הקריבו והלא הדיוטות הן ופסולין לעבודה אני הקרבתי שאמרת לי [ט] ועשה את קרבן העם וגו' ואני כהן גדול ומקריב אונן מכלל דאי אינהו אקרוב דשפיר אשתרוף ולא היה משה אומר להם מדוע לא אכלתם: **מי כתיב הא אחר כו'.** דלמא אחר נמי לא חילל ובדידיה אצטריך ליה למישרייה דלא תימא מתוך חשובו [יא] וקדושתו יתירא הוא פסול אונן: **קסבר מפני טומאה.** שנגע בה נשרפה ולא הוכר שם אנינות לענין הקרבה והן (ג) הקריבו ה"ק הן היום הלא עדיין יום הוא והיינו [יב] אסורין בקדשים לאכול עד הערב ומתוך [יג] כך אירע בה טומאה באונס. ואיכא תנאי דפליגי לקמן (דף קא.) בהא חד אמר מפני טומאה נשרפה וחד אמר מפני אנינות נשרפה שלא היו יכולין לאוכלה אפילו לערב דקסבר אנינות לילה נמי אסור ואפילו נקבר המת ולפי שלא היו לה אוכלין נשרפה וכדר' יוחנן בן ברוקה דאמר בפסחים (דף פב.) גבי נטמאו בעלים של פסח אף זה ישרף מיד שאין לו אוכלין ואין טעון עבור צורה:

שאינו

זר שאינו אוכל כו'. ואין לומר דטמא בקרבן צבור [ט] וכהן גדול אונן [י] יוכיח שאינן אוכלין ועובדים דמה להנך שכן אין מוזהרים תאמר בזר דמוזהר: **מה לטמא שכן מטמא.** לא מצי למיפרך שכן עשה בו קריבים כמקריבים [כדפי' בקונטרס]:

אף אני אביא זר שמוזהר כו'. לכך צריך לטעמא דאזהרה משום דלא תימא טמא בקרבן צבור וכהן גדול אונן יוכיח כדפרישית ומהאי טעמא נמי צריך לקמן [כ] בערל הלכתא גמירי לה דלא [ל] אתי בק"ו:

היכן מוזהר. תימה נימא מוהקריבו בני אהרן דדרשי' (לקמן דף לג.) מקבלה ואילך מצות כהונה מיהו עדיפא משני לאו גמור מוכל [מ] זר לא יקרב:

הג"ה דלמא שרי בבמה. והאי דלא חשיב אונן לקמן בסוף מכילתין (דף קיג.) בדברים שבין במה גדולה לבמה קטנה כדחשיב כיהון ובגדי שרת דילמא תנא ושייר דשייר נמי יושב:

ומה יושב שאוכל. כגון במורם מקדשים [נ] [ס] ובכור:

מה ליושב שכן פסול לעדות. צריך ליזהר שלא לדון ע"פ עדות דמיושב ובנגע אשה צריך ליזהר יותר ושמא דיעבד אין לחוש דאמר בירושלמי פ' ד' מיתות [ה"ח] גבי מברך את השם והדיינין עומדין על רגליהם מיכן לדיינין שקבלו עדות מעומד שדנין על פי עדותן ומשמע התם דכי היכי דאין עכובא בישיבת הדיינין אע"פ שיש להם לישב מן התורה ה"נ אין עכובא בעמידת העדים אע"פ שיש להם לעמוד מן התורה. הקשה ה"ר אפרים כהן גזלן יהא פסול לעבודה קל וחומר מבעל מום שכשר לעדות ואם עבד חילל ולייתי מבעל מום ומחד מהנך ולאו קושיא היא דכיון דגזלן אינו מוזהר לא אתי מינייהו כדפרישית לעיל:

מיושב תלמיד חכם. א"כ הא דאמרי' (שבועות דף ל:) דתלמיד חכם לא ליזל אסהודי לקמיה דזוטר מיניה לאו משום דצריך לעמוד אלא משום זילותא דהא אי אזיל לאסהודי (מנפשיה) [ע] מעיד מיושב ותו דאמרינן בפרק שבועת העדות (שם) הני מילי לממונא אבל לאיסורא ילך להעיד אין חכמה ואין תבונה לנגד ה' ותימה בסנהדרין (יט.) דאמרו לו לינאי עמוד על רגליך ויעידו בך והא מלך עדיף מתלמיד חכם דמלך אין יכול למחול על כבודו ותלמיד חכם יכול למחול וי"ל דלא דמי דטעמא דמחיל תלמיד חכם משום דתורה דידיה היא אבל מלך כתיב שתהא אימתו עליך אין זה שלו אלא של אחרים ואין יכול למחול [פ] זה ולגבי מצות יכול למחול [צ] דאם מוחל על כבודו [ק] בשביל כך לא יניח שלא תהא אימתו עליך ועוד יש לומר דעובדא דינאי דיני נפשות הוה ובדיני נפשות אפילו תלמיד חכם עומד ואם תאמר היכי גמר מיושב תלמיד חכם מה ליושב תלמיד חכם שכן פסול לחליצה דחליצה בעי מעומד כדאמר שילהי מצות חליצה (יבמות קו.) בתי עמודי וטעמא משום דכתיב ועמד ואמר ומיהו [ר] טעמא על כרחין דחליצה מעומד לאו משום ועמד ואמר דמי כתיב ויעמד ויאמר כדדייק פ' בתרא דמועד קטן (דף כא.) גבי קריעה אלמא טעמא משום דהוי כמו דין ויכול תלמיד חכם לישב ובדיעבד [ש] אם חלצה מיושב כשרה תדע דהא תניא חלצה בין עומד בין יושב בין מוטה כשרה ואי מקרא דועמד ואמר בעינן מעומד אם כן ליהוי עכובא מקרא דככה אלא מטעם דין הוי כדפרישית ובספרי [ת] דדריש עומד מקרא דועמד ואמר אסמכתא הוא [א]: הג"ה ואם תאמר מה ליושב שכן אסור בעזרה כדאמר (יומא דף כה.) אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד ושמא אינו מן התורה תדע דאי דאורייתא אמאי צריך קרא לקמן (דף כג:) ליושב למצוה תיפוק ליה דאפילו בלאו עבודה אין ישיבה ומיהו [ב] איצטריך קרא לעובד בהשתחוואה [ג]:

קסבר מפני טומאה נשרפה. הוה מצי למימר לדכסמוך לתנא דבי רבי ישמעאל דקסבר מפני אנינות נשרפה והן הקריבו אתי לאזהרה

מסורת הש"ס

א) [קדושין כא. וש"נ], ב) עי' ירוש' פסחים ספ"ה, יומא פ"ג ה"ב, סוטה פ"ז ה"ז, ג) עי' בליקוטים בע"ב ד) [לקמן קא.], ירוש' פסחים פ"ו ה"ט עיי"ש, ה) שם כא כא, ו) גדעון - שופטים ו כו, מנוח - שם יג יט, שמואל - ש"א ז ט, ז) עי' ל"ק ועי' ברמב"ן בחומש פרשת שמיני ויקרא י ז, ח) שם ט ז, ט) פסחים עו:, י) לקמן צט., כ) דף כב:, ל) [ועי"ע תוס' יומא כה. ד"ה אין], מ) קידושין לב:, נ) סוטה מא:, ס) דברים רצ., ע) [ועי"ע תוס' יבמות קד. ד"ה בין עומד ותוס' שבועות ל. ד"ה מטה], פ) עי' ל"ק מה שהביא בשם ש"ס לתורת שמואל, צ) [ועי' שטמ"ק תוס' יומא כה. ד"ה אין ותוס' סוטה מ: ד"ה ואמר, ועיין רש"י סנהדרין קא: ד"ה גמירי כו' הלכה למשה מסיני]:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומה יושב: (ב) רש"י ד"ה ה"ג מה וכו' תניא עלה. נ"ב סוף המסכת וע"ש: (ג) ד"ה קסבר וכו' והן היום הקריבו:

◆

גליון הש"ס

[רש"י ד"ה ה"נ מה להצד וכו' וקראי נמי מוכחי בגדעון ומנוח ושמואל שהקריבו בבמה. עי' מנחות דף ו ע"ב תוס' ד"ה ילי תימא מנחה וכו']:

◆

מוסף רש"י

מה ליושב שכן פסול לעדות. דכתיב כי יקום עד חמס באיש וסמיך ליה ועמדו (שבועות ל.). **ומן המקדש לא יצא ולא יחלל.** ודרשינן לה בהא לגבי אביו ואמו שאינו צריך לצאת מקדושתו אלא להיות עומד ומקריב, כי לא מחלל עבודתו בכך, ומינה ילפינן הא כהן הדיוט שלא יצא חילל (יומא יג.). **מי כתיב הא אחר שלא יצא חילל.** מי כתיב בכהן הדיוט גופיה חילול, מכלל דמכהן גדול דכתיב ביה אונן ליתו מחלל הוא דקא אתי (סנהדרין פג:). **מפני טומאה נשרפה.** שנגע בה טומאה בחטאת של שעיר ראש חדש שקרבה בו ביום שהוקם המשכן בראש חדש ניסן, שהיה יום שמיני למלואים, ושלשה שעירים קרבו בו ביום, שעיר נחשון ושעיר ראש חדש ושעיר שבא לשעה, כדכתיב קחו שעיר עזים לחטאת, ושל ראש חדש נשרפה כדאמרינן לקמן (לקמן קא.):

◆

שינויי נוסחאות

א] נ"א היכן מוזהר אילימא מוינזרו (שיטה וכה"י בושרי' ותוספ'): ב] זה כזה הצד כצ"ל (שיטה): ג] דדרשת ליה להאי בני ישראל כצ"ל והשאר נמחק (שיטה): ד] הותרו (כ"י פ): ה] בכ"מ נוסף שהיו חרים: ו] תיבת הכא נמחק (שיטה). נ"א התם (גליון): ז] כלומר מצינו (שיטה, כ"י): ח] מצינו ביושב. וכן לגאן במקום בשם זר גרים בזר (בהג"ה): ט] הך פירכא כצ"ל (שיטה): י] ופסלוה (שיטה): יא] חשיבותו (שיטה): יב] צ"ל ואני (גליון): יג] לאכול בקדשים

עין משפט נר מצוה

א מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש הלכה א:

◆

תורה אור השלם

1. ונלוו עליך ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עבדת האהל וזר לא יקרב אליכם: במדבר יח, ד
2. בעת ההוא הבדיל יהוה את שבט הלוי לשאת את ארון ברית יהוה לעמד לפני יהוה לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה: דברים י, ח
3. ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יהוה: ויקרא כא, יב
4. וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עלתם לפני יהוה ותקראנה אתי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני יהוה: ויקרא י, יט

◆

שיטה מקובצת

ומאן לימא לן כו'. דכתיב ומן המקדש לא יצא ולא יחלל ודייקינן הא אחר שלא יצא חילל, ודיקא במקדש מקאמר קרא אבל בבמה לא.